

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen och lagen om skatt på arv och gåva

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 maj 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av inkomstskattelagen och lagen om skatt på arv och gåva (RP 96/2004 rd) till finansutskottet för beredning.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- finansminister Antti Kalliomäki, överdirektör Lasse Arvela, konsultativ tjänsteman Matti Halén och överinspektör Panu Pykönen, finansministeriet
- avdelningschef Antti Suvanto, Finlands Bank
- överinspektör Kari Aaltonen, Skattestyrelsen
- ekonomisk expert Seppo Kari, Statens ekonomiska forskningscentral
- professor Edward Andersson
- professor Heikki Niskakangas
- professor Olli Ryynänen
- professor Kari S. Tikka
- juris doktor Raimo Immonen
- juris doktor Hannele Ranta-Lassila
- prognoschef Pasi Sorjonen, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- ekonomisk expert Eugen Koev, Akava rf
- ekonomie magister Karri Nieminen, Bokföringsbyråernas Förbund rf

- direktör, ecklesiastikråd Leena Rantanen, Kyrkans centralfond, även som representant för Kyrkostyrelsen
- verkställande direktör George Berner, Berner Ab
- verkställande direktör Heikki Lehtonen, Componenta Abp
- styrelseordförande Marjo Raitavuo, Ensto Oy
- verkställande direktör Niklas Geust, FIM Kapitalförvaltning Ab
- styrelseordförande Berndt von Freneckell, Freneckellska Tryckeri Ab
- verkställande direktör Matti Nurminen, Hakaniemen Metalli Oy
- styrelseordförande Erik Hartwall, Oy Hartwall Ab
- styrelseledamot Philip Aminoff, Helvar Merca Oy Ab
- styrelseordförande C-G Ingman, Ingman Group Ab
- verkställande direktör Reijo Flink, Itikka Osuuskunta/A-Tuottajat
- verkställande direktör Eero Kotkasaari, Joutsen Finland Oy
- skatteexpert Marja-Liisa Lindell, Kesko Abp som representant för Handels Centralförbund
- kommerseråd Heimo Aho, SKS-teknikka Oy som representant för Handels Centralförbund
- skattechef Kirsi Rosenblad, SOK som representant för Handels Centralförbund

- styrelseordförande Eero Lehti, Keski-Uusimaa-Konserni
 - vice verkställande direktör Pauli K Mattila, Centralhandelskammaren
 - styrelseordförande Antti Herlin, Kone Abp
 - direktör Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
 - organisationsdirektör Jaakko Punkari, Metsäliitto osuuskunta
 - ekonomidirektör Harri Luhtala, Andelsbankcentralen
 - forskningssamordnare Ilpo Suoniemi, Löntagarnas forskningsinstitut
 - näringspolitisk ombudsman Helena Pollari, Servicearbetsgivarna
 - forskningschef Raija Volk, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut
 - kooperativedirektör Sami Karhu, Pellervo-Seura
 - verkställande direktör Jouko Virranniemi, Pölkky Oy
 - ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC
 - verkställande direktör Matti Inha, Finlands Hypoteksförening
 - sakkunnig Juha Mynttinen, Finlands Kommunförbund
 - direktör Erkki Kontkanen, Bankföreningen i Finland
 - vicehäradshövding Esko Tuominen, Suomen veroasiantuntijat ry samtidigt som representant för CGR-föreningen
 - chefsjurist Anna Lundén, Företagarna i Finland rf
 - skatteexpert Jouko Jormalainen, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund
 - verkställande direktör Gretel Ramsay, Tammet Oy
 - direktör Tero Honkavaara, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
 - direktör Jouko Oksanen, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf samtidigt som representant för Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma
 - chefsjurist Vesa Korpela, Skattebetalarnas Centralförbund r.f.
 - intern auditor Bengt Höstman, Österbottens Kött.
- Skriftligt utlåtande har lämnats av
- finansministeriet
 - Aktiespararnas Centralförbund.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i inkomstskattelagen och lagen om skatt på arv och gåva. Ändringarna i inkomstskattelagen hänför sig till bestämmelserna om överlåtelsevinst och underskottsgottgörelse. Den presumtiva anskaffningsutgiften för egendom som en privatperson har ägt i över tio år sänks till 40 procent. Dessutom ändras bestämmelserna om uträkningen av anskaffningsutgift för aktier som erhållits vid aktieemission. Den sammanlagda anskaffningsutgiften för de aktier som en skattskyldig tidigare ägt och de aktier som han eller hon erhållit på grundval av dem fördelas på de nya och de gamla aktierna.

Givarens anskaffningsutgift anses som anskaffningsutgift för egendom som erhållits som

gåva, om gåvomottagaren överlåter egendomen innan ett år har förflutit från gåvan. Lagen om skatt på arv och gåva ändras i anslutning till detta så att den dolda skatteskuld som i dessa fall ingår i gåvan kan beaktas i gåvans värde. Om överlåtelsen sker till ett värde som är lägre än det gängse priset, delas överlåtelsen vid uträkningen av överlåtelsevinsten i en del som överlåtits mot vederlag och en vederlagsfri del. Som överlåtarens anskaffningsutgift anses härvid den del av överlåtelseutgiften som kan anses gälla överlåtelse mot vederlag. Vidare ändras inkomstskattelagen så att det vid överlåtelse av egendom inte anses uppstå skattepliktig inkomst om de sammanräknade överlåtelsepriserna under skatteåret understiger 1 000 euro.

Den skattelättnad för vinst av överlåtelse av fast egendom som föreskrivs i inkomstskattelagen inskränks. Vid överlåtelse av fast egendom till ett statligt affärsverk tillämpas skattelättnaden endast när egendomen överläts för naturskyddsändamål, försvarsmaktens behov, forskningsändamål eller något annat liknande samhällsreligt ändamål.

Förhöjningen av den underskottsgottgörelse som uppkommit av räntor för ett bostadslån för första bostaden höjs till två procentenheter. Dessutom höjs maximibeloppen för underskottsgottgörelse för barnfamiljer.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet förslaget behövligt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

Utskottet föreslår följande ändringar i lagförslaget:

1. Lagen om ändring av inkomstskattelagen

47 § 3 mom. Det föreslås att det ska bli lättare att räkna ut anskaffningsutgiften för aktier i de fall när fondemission och betald nyteckning sker samtidigt. I en sådan emission fördelas det betalda priset också på en fondemissionsaktie. Anskaffningspriset blir då detsamma för den ursprungliga aktien, en aktie som erhållits vid nyteckning och en fondemissionsaktie. Utskottet föreslår en precisering om detta i 3 mom.

21 a §. Utskottet föreslår en exaktare formulering av den andra meningen så att det högsta belopp som får dras av bestäms, som enligt huvudregeln, på basis av skatten på överlåtelsevinst.

2. Lagen om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet

att lagförslag 1 och 2 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 46 § 1 mom., 47 § 1 och 3 mom., 49 § 2 mom., 50 § 2 mom. samt 131 § 1 och 3 mom.,

av dem 46 § 1 mom. sådant det lyder i lag 475/1998, 49 § 2 mom. i lag 1360/2002, 50 § 2 mom. i lag 1220/1999, 131 § 1 mom. i lag 896/2001 och 131 § 3 mom. i lag 1222/1999, samt *fogas* till 47 § ett nytt 5 mom. och till 48 § ett nytt 6 mom. som följer:

46 §
(Som i RP)

47 §

Särskilda bestämmelser om uträkning av anskaffningsutgiften för egendom

(1 mom. som i RP)

— — — — —
Anskaffningsutgiften för aktier och andelar som den skattskyldige tidigare har ägt skall inte beaktas vid uträkning av anskaffningsutgiften för optionslån, optionsrätt, konvertibla skuldebrev eller teckningsrätt som tecknats på basis av dem. Anskaffningsutgiften för aktier eller andelar som den skattskyldige tidigare har ägt samt anskaffningsutgiften för aktier eller andelar som

tecknats på basis av dem delas i anskaffningsutgift både för aktier eller andelar som ägts tidigare och för aktier eller andelar som tecknats på basis av dem. *Om en fondemission och en nyteckning skett samtidigt, skall den sammantagna anskaffningsutgiften för en tidigare ägd aktie och aktier som erhållits med stöd av den i en emission fördelas som anskaffningsutgift för samtliga aktier.*

— — — — —
(5 mom. som i RP)

48—50 och 131 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

2.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 12 juli 1940 om skatt på arv och gåva (378/1940) en ny 21 a § som följer:

21 a §

Om vid inkomstbeskattningen tillämpats bestämmelsen i 47 § 1 mom. inkomstskattelagen, med stöd av vilken anskaffningsutgiften för egendomen har räknats ut på basis av gåvogivarens anskaffningsutgift, dras från egendomens värde av det skattebelopp som debiterats för överlåtelsevinsten vid inkomstbeskattningen.

Från egendomens värde kan dock dras av högst det *skattebelopp* som hade *påförts för* överlåtelsevinst om beskattningsvärdet vid beskattningen av gåva hade utgjort överlåtelsepris.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 22 juni 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Eva Biaudet /sv
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Pekka Nousiainen /cent
Pirkko Peltomo /sd

Iivo Polvi /vänst
Virpa Puisto /sd (delvis)
Markku Rossi /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Arto Bryggare /sd
Bjarne Kallis /kd
Esko Kiviranta /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION

*Motivering***Ändring av den presumtiva anskaffningsutgiften**

Regeringen föreslår att den presumtiva anskaffningsutgiften för egendom som ägts i över 10 år ska sänkas från 50 till 40 procent. Detta innebär att beskattningen på försäljningsvinst skärps, från 14,5 till 16,8 procent. Detta är rena rama skatteröveriet och regeringen har inte några goda argument att komma med.

Genom den nu föreslagna ändringen kommer kort- och långvarigt aktiesparande att särbehandlas. När det gäller kortvarigt aktiesparande sjunker beskattningen när kapitalskattesatsen sjunker. Däremot skärps beskattningen av långvarigt aktiesparande i och med att den presumtiva anskaffningsutgiften försämrats. Skatteincitamenten bör tvärtom göras neutrala eller byggas upp så att de gynnar långvarigt aktieäggande. Mer än 10 år är en ytterst lång period och då är det ofta mycket svårt, ja ibland t.o.m. helt omöjligt, att reda ut vilken anskaffningsutgiften varit för en egendom som ägts så länge. Detta framhäver den presumtiva anskaffningsutgiftens betydelse vid försäljningen av egendom som varit hos överlåtaren länge.

Som regeringen påpekar i propositionen grundar sig en högre presumtiv anskaffningsutgift för egendom som överlåtaren haft länge på beaktandet av inflationen. Om egendom som varit i överlåtarens ägo i årtionden redan nu huvudsakligen beskattas med hänsyn till inflationen när den säljs, går gränsen för inflationsbeskattning nu vid år 1982. Den föreslagna 40-procentiga anskaffningsutgiften skulle innebära att inflationen beskattas på egendom som förvärvats före 1985.

Regeringen motiverar den åtstramade beskattningen främst med att sänkningen av kapitalskattesatsen också sänker beskattningen av vinst på försäljning av egendom som ägts länge. Men

om skatten ska kunna bibehållas på nuvarande nivå gäller det att sänka den presumtiva anskaffningsutgiften för egendom i fråga med endast 1,8 procentenheter. Regeringens beslut att sänka utgiften med 10 procentenheter är helt tydligt ett politiskt beslut som slår hårt mot finländskt långtidsäggande.

Vi menar att beskattningen av vinst på försäljning av långtidsäggande inte ska skärpas utan den presumtiva anskaffningsutgiften för egendom som varit hos överlåtaren i minst tio års tid ska vara densamma som i den nuvarande lagstiftningen, 50 procent. Internationellt sett är beskattningen av försäljningsvinster redan nu ytterst sträng i Finland. I många länder föreskrivs det i lag att överlåtelse som sker efter en viss ägotid är helt skattefri. Det är alltså i konkurrenshänseende ett steg i rätt riktning att kapitalskattesatsen sänks med en procentenhet och därmed leder till lindringar i beskattningen av vinst på försäljning av egendom som varit hos överlåtaren länge.

Om beskattningen av försäljningsvinster skärps blir det också svårare och dyrare att genomföra generationsväxlingar där ingen i företagarens närmaste krets är villig att fortsätta med företaget. Skärpningen av försäljningsvinstbeskattningen är raka motsatsen till regeringens löften att främja företagsamheten och underlätta för företagen att genomföra generationsväxlingar. Det är en självklarhet att fortsatt företagsamhet ligger i skattetagarens intressen i sådana fall.

Fastställande av anskaffningsutgift vid aktieemission

Regeringen föreslår ändringar i inkomstskattelagens 47 § som komplicerar beskattningen avsevärt. Ändringarna gäller fastställande av anskaffningsutgiften för aktier vid aktieemission. Enligt propositionen ska till anskaffningsutgiften för aktier som erhållits i en fondemission räknas en del av anskaffningsutgiften för de ak-

tier på basis av vilka aktierna tecknats. Sakkunniga menar att paragrafändringen leder till stora problem trots att utskottet föreslagit vissa preciseringar. Om paragrafen ändras måste t.ex. bankerna och egendomsförvaltarna lägga om sina datasystem. Ändringen gör det också svårare för medborgarna att vara konsumenter när det blir allt svårare för skattskyldiga att byta förvaringsinstitut.

Ändringarna ska enligt regeringen gälla bara uträkningen av anskaffningsutgiften för aktier och andelar. Att uträkningen av anskaffningsutgiften för t.ex. teckningsrätter inte omfattas av ändringen motiverar regeringen med att "eftersom en delning av anskaffningspriset ... skulle föranleda arbetskrävande uträkningar, och fastställandet av anskaffningspriset genom komplicerade uträkningar kan i dessa fall inte anses vara tillräckligt klart och förståeligt". Det är solklart att de föreslagna ändringarna i uträkningen av anskaffningsutgiften kommer att ge upphov till exakt samma problem som vid uträkningen av anskaffningsutgiften för aktier och andelar.

Ändringen leder till verkliga problem i det fall att en skattskyldig innehar en aktie förvärvad i olika repriser och genom olika slags förvärv (gamla aktier, betalda teckningar, aktier er-

hållna på basis av fondemission). I det fallet blir anskaffningsutgifterna olika för nya aktier som erhållits samtidigt i en fondemission i en post beroende på vilken anskaffningsutgiften är för de aktier som ligger till grund för förvärvet. Av förståeliga skäl skulle det vara högst problematiskt för såväl den skattskyldige som för skattemyndigheten att hålla reda på vilken anskaffningsutgiften är för de olika aktierna.

Syftet med reformen är att göra det omöjligt att spekulera med fondemissioner för att höja anskaffningsutgiften. På denna punkt är ändringsförslaget helt befogat. Trots det ger regeringens ändringsförslag upphov till en mycket krånglig och komplicerad lagstiftning. Därför vore det motiverat att hålla kvar den nuvarande lagstiftningen tills ett enklare förslag till lagändring kan läggas fram för att undanröja problemen med fondemissioner.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

*att lagförslag 1 godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och att lagförslag 2 godkänns enligt utskottets betänkande.*

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 46 § 1 mom., 47 § 1 och 3 mom., 49 § 2 mom., 50 § 2 mom. samt 131 § 1 och 3 mom.,

av dem 46 § 1 mom. sådant det lyder i lag 475/1998, 49 § 2 mom. i lag 1360/2002, 50 § 2 mom. i lag 1220/1999, 131 § 1 mom. i lag 896/2001 och 131 § 3 mom. i lag 1222/1999, samt fogas till 47 § ett nytt 5 mom. och till 48 § ett nytt 6 mom. som följer:

46 §

Uträkning av överlåtelsevinst

Vinsten av egendomsöverlåtelse räknas ut så att från överlåtelsepriset dras av det sammanlagda beloppet av den icke avskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgiften för vinstens förvärvande. Det belopp som skall dras av utgör för annan skattskyldig än samfund samt öppet bolag och kommanditbolag alltid dock minst 20 procent och, om den egendom som skall överlåtas har varit hos överlåtaren i minst 10 års tid, minst 50 procent av överlåtelsepriset.

— — — — —

47 §

Särskilda bestämmelser om uträkning av anskaffningsutgiften för egendom

(1 mom. som i FiUB)

— — — — —
Anskaffningsutgiften för aktier och andelar som den skattskyldige tidigare har ägt skall inte beaktas vid uträkning av anskaffningsutgiften för optionslån, optionsrätt, konvertibla skuldebrev eller teckningsrätt som tecknats på basis av dem. (*Utesl.*)

— — — — —

(5 mom. som i FiUB)

48—50 och 131 §
(Som i FiUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

Helsingfors den 22 juni 2004

Jyri Häkämies /saml
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml

Irja Tulonen /saml
Bjarne Kallis /kd